

borita realist in romantik, a zdi se vendar, da je poslednji močnejši; zakaj realistični poudarki pri njem, tako sodim jaz, niso nikoli pojasnjeni iz snovi same, marveč iz idejnih osnov, ki delo nosijo; zato dobe tudi vse konkretnosti drug, nekako simboličen pomen. Kakor je odklon k realizmu v tem delu zunanje viden v primeri z Abadonom, je vendar jasno, da je to le prenos terišča, duhovne problematike življenja iz subjektivnega umevanja v objektivnost. Pojem osebne tragike se umakne širšemu umevanju, ki z vidika enotnega naziranja motri celotno človeško komedijo. Radi tega prihajata tu tragika in komika enako do veljave, vse pa je le iskanje zmiselnega reda in končne razrešitve vseh še tako čudnih in nepričakovanih zapletkov življenja. V tem je tudi etos pričujočega dela, notranja resničnost, ki ostane skrita za konkretnimi oblikami, se končno razodene v simbolični razlagi »Moje hoje na Triglav«, in to v enaki meri kot pisateljev osebni credo kakor tudi kot ponazoritev občečloveškega bistva. France Vodnik

Slavko Slavec: **Ubogi Uštin**. Založba »Lučič« v Trstu, 1928. Imaš občutje drevesa, ki so ga viharji oklestili in ga oropali moči, da pričakuješ le zapozneli sad, ki zori v trpki simbol umirajočega naroda, pa ti postreže pisatelj s sladkimi jabolki novega rodu, z mislijo, ki ni dovolj organsko, pač pa za silo poveznjena povesti na glavo. Mrki Bezruč, ki mu je kletev v srcu, se spremeni v Balama, ki blagosavlja novi rod in veruje v pomlajenje onega dela slovenstva, ki je na skrajnem zahodu zapisan smrti, kot pri nas kričijo vrani. Zato je postavil to solnce v daljavo, ki naj budi kali upanja, pred nas pa je razprostrl življenje starega rodu, kako si izsekuje in utraja pot do svobode.

Slavko Slavec je spreten pisatelj, nekaj značilnih slik iz Krasa, kot trgateg, obiranje koruze, gojitev svilodov, pokrajina ob Soči, bdenje ob mrliču vpliva z vso svežostjo prvotnega gledanja. Ves slog ima živjeje barve kot običajna povest za ljudstvo, napeto strnjeno v navidez malomarnem poteku dogajanja. Toda predmeti in dogodki ne govore vedno v samosvoji, lastni govorici, pisatelj se vmešava s svojo govorico kakor nekda Jurčič, n. pr. ko kmetska žena pripoveduje, da oče z očmi »odklanja« jed, ali ko dekle »z ugodjem« posluša fantovske besede. To ni slog tistih oseb, ampak to je izražanje izobraženca, notranja nujnost njegovega sloga pa zahteva osebami in dogodkom lastno besedo.

Povest se zdi kot dvogrbna kamela s svojo mračno zamišljenostjo: na prvem vrhu se odigra usoda Rezike, na drugem usoda ubogega Uština. Krog trudnega življenja brez veselja in hipov, ko se spozna, ali je življenje vredno življenja, brez svitov, ki z neizprosno nujnostjo razsvetle daljave in globine.

Tipični značaj in vso doslednost instinktivne nature pa je v Reziki izvrstno podal, brez napak, čeprav bi ne škodili še bolj natančni orisi. Uštin pa, ki mu je bilo to dekle usoda, ob kateri se je razbilo njegovo življenje, pa je zelo samovoljno karikiran, nekaka ilustracija tistega pregovora, ki pravi: kdor ima škodo, temu ni treba skrbeti za sramoto. Pisatelj kaže le otročje strani njegovega značaja, otročjo užaljenost, otročjo jezo in trmoglavost, ki ga zavede v pijanstvo in pod preklie, včasih vidimo zalet, kot bi

hotel biti mali Peer Gynt, a zato mu manjka resnične otroške zavesti, ki v razmerju do ženske in sveta osvaja s svojo pristnostjo in najde sebi odgovarjajoče značaje. Ves se je bil zavrtel v svojo idejo o gospodarstvu, da se je uničil, postal pijanec in vagabund, a slednjič prav s pijansko podzavestjo napija novemu rodu, ki bo gospodaril na njegovem domu, ko se vzameta hči njegove nedosežene ljubice in sin njegove sestre — otroke je vedno rad imel.

Vsekako spada Ubogi Uštin med boljše povesti in ne kvari okusa. Dr. J. Š.

Domoznanska literatura

1. Franc Kovačič: **Zgodovina Lavantinske škofije (1228—1928)**. Ob 700 letnici ustanovitve. Lavantinski kn.-škof. ordinariat v Mariboru, 1928. — Ta obsežna, semintja celo nekoliko razblinjena knjiga obsega v okviru zgodovine škofije mnogo za našo lokalno zgodovino važnega gradiva in bo ostala, ker nudi v tem oziru zadnje rezultate podrobnih raziskavanj, za dolgo dobo poleg istega pisatelja Slovenske štajerske in Prekmurja neobhoden priročnik domačemu zgodovinarju; pisateljem lokalnih kronik pa bo nadomestila glede zgodovinskega okvira že prezastarela dela Orožna in Slekovca.

2. Josip Novak: **Šmarna gora**. Ljubljana, 1928. — Ta dobro ilustrirana in vestno sestavljena knjižica je vsekakor mnogo več kot običajna romarska knjižica. Semintja se ji pozna, da je morala z ozirom na proslavo obnovitve zvonovja na Šmarni gori nekoliko predčasno v svet, tako je n. pr. popis sedanje cerkve in njene zgodovine, ki obsega važno še neizrabljeno gradivo, še pol surov in premalo izrazit. Posebno obširnejša estetska označba te pomembne stavbe bi bila za okvir te knjižice neobhodno potrebna. Sicer pa je ta knjižica lahko zgled drugim takim opisom tako po stvarnosti kakor po čitljivosti; približala se je tudi precej »domačijiški knjižici«, kar mora biti ideal te vrste literature.

3. Pavle Blaznik: **Kolonizacija Selške doline**. Inavguralna disertacija. Leonova družba, Ljubljana, 1928. — Za Vatovčevu kolonizacijo Laškega okraja je to že drugi plod sistematičnega zgodovinskega raziskavanja, ki ga vodi zgodovinski seminar naše univerze. Te vrste študije bodo postale osnova našemu bodočemu znanstvu v najrazličnejših smereh. Kakor umetnostna topografija, ki bi ji morali slediti prav kmalu tudi etnografska in prazgodovinska topografija, bodo te vrste študije temeljni kamni našemu končnemu domovinoznanstvu. Etnolog, etnograf, gospodarski zgodovinar, umetnostni zgodovinar itd., vsi bodo našli tu trdno oporo za svoja raziskavanja.

4. R. Badjura: **Zasavje**. Letovišča, kopališča, prirodne, zgodovinske in druge znamenitosti, izleti po gorah in dolinah. Zveza za tujski promet, Ljubljana, 1928. — V mednarodno preizkušeni obliki vodniške literature je izdal B. to knjigo, ki za slovenskega turista izpopolnjuje to, kar je za splošnega interesenta podano tudi v srbohrvatskem Vodniku po Sloveniji. Vodnik po Zasavju je v vseh ozirih izpopolnjen tako, da podaja glavne rezultate domoznanstva tega ozemlja in je zato tudi spodbuden in poučen. Frst.